

ШЕПТИЦЬКА МІСЬКА РАДА
Заклад дошкільної освіти № 12

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ЗДО №12
_____Наталія СТЕФАНІВ
28.08.2025

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
на 2025-2026 н.р.

СХВАЛЕНО

протокол педагогічної ради
28.08.2025 № 1

Загальні положення освітньої програми

Освітня програма закладу розроблена на виконання законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Базового компонента дошкільної освіти, програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля», Порядку комплектування інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах, Положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами,

Освітня програма окреслює підходи до планування й організації закладом дошкільної освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення вихованцями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом дошкільної освіти України.

Освітня програма містить:

1. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічна послідовність їх вивчення;
2. Форми організації освітнього процесу;
3. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
4. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.

Зміст освітньої програми передбачає:

- формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини;
- виховання елементів природодоцільного світогляду, розвиток позитивного емоційно-ціннісного ставлення до довкілля;
- утвердження емоційно-ціннісного ставлення до практичної та духовної діяльності людини;
- розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей.

5. Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дитині з особливими освітніми потребами.

Освітня програма оприлюднюється на веб-сайті закладу.

Показники компетентності дитини.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті дошкільної освіти, визначено завдання, які має реалізувати педагог у рамках кожної освітньої лінії.

Державний стандарт дошкільної освіти передбачає формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

ІНВАРІАНТНИЙ СКЛАДНИК	Освітній напрям «Особистість дитини»	Здоров'я-збережувальна компетентність	Це здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації; дотримання основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності. Результатом розвитку цієї компетентності є потреба в опануванні способами збереження та зміцнення власного здоров'я, сукупність елементарних знань про людину та її здоров'я, здоровий спосіб життя; стійка мотивація еколого-валеологічної спрямованості щодо пізнання себе та довкілля, яка спонукає до використання навичок здоров'язбережувальної поведінки.
------------------------------	---	--	--

		<p>Особистісна-компетентність</p>	<p>Освітній потенціал компетентності реалізується у творчій активності дитини у всіх специфічно дитячих видах діяльності (ігровій, пізнавальній, образотворчій). Виявляється в особистісних якостях дитини - від елементарних уявлень та позитивного ставлення дитини до свого внутрішнього світу (думок, почуттів, мрій, бажань, мотивів, планів, ідеалів, цілей, прагнень) до становлення основ її світогляду і розвиненості її свідомості (пізнавальної активності, емоційної сприйнятливості, позитивної налаштованості дій, думок, оптимістичними переживаннями, реалістичними намірами). Особистісну компетентність характеризує сформованість самосвідомості: ідентифікації себе зі своїм «Я», позитивної самооцінки, домагання визнання іншими її чеснот, уміння співвідносити «хочу» (мотиви, наміри), «можу» (знання, вміння навички), «буду» (регуляція поведінки та діяльності), здатність уявляти себе в минулому, теперішньому, майбутньому часі; орієнтування у своїх основних правах і обов'язках.</p>
		<p>Рухова компетентність</p>	<p>Це здатність дитини до самостійного застосування життєво необхідних рухових умінь та навичок, фізичних якостей, рухового досвіду в різних життєвих ситуаціях.</p> <p>Результатом сформованої компетентності є задоволення природної потреби у руховій активності, що забезпечує оптимальний рівень фізичної працездатності, засвоєння та використання елементарних знань у галузі фізичної культури, сформованість умінь і навичок для вирішення рухових завдань у різних життєвих ситуаціях.</p>

<p>Освітній напрям «Дитина в соціумі»</p>	<p>Соціально-громадянська компетентність</p>	<p>це здатність до прояву особистісних якостей, соціальних почуттів, любові до Батьківщини; готовність до посильної участі в соціальних подіях, що відбуваються у дитячих осередках, громаді, суспільстві та спрямовані на покращення спільного життя.</p> <p>Результат сформованості соціально-громадянської компетентності засвідчує ціннісне ставлення дитини до себе, своїх прав і прав інших, наявність уявлень про правила і способи міжособистісної взаємодії з членами сім'ї, родини, іншими людьми та вмінь дотримуватись цих правил в соціально-громадянському просторі, а також ціннісне ставлення та повагу до культурних надбань українського народу, представників різних національностей і культур.</p>
<p>Освітній напрям «Дитина в природному довкіллі»</p>	<p>Природничо-екологічна компетентність</p>	<p>Це здатність дитини до доцільної поведінки в різних життєвих ситуаціях, що ґрунтується на емоційно-ціннісному ставленні до природи, знаннях її законів та формується у просторі пізнавальної, дослідницької, трудової, ігрової діяльності.</p>
<p>Освітній напрям «Дитина у світі мистецтва»</p>	<p>Мистецько-творча компетентність</p>	<p>Здатність дитини практично реалізовувати свій художньо-естетичний потенціал для отримання бажаного результату творчої діяльності на основі розвинених емоцій та почуттів до видів мистецтва, елементарно застосувати мистецькі навички в життєвих ситуаціях під час освітньої та самостійної діяльності.</p> <p>Результатом набуття мистецько-творчої компетентності є елементарна обізнаність дитини у специфіці видів мистецтва (художньо-продуктивній, музичній, театральній); ціннісне ставлення до мистецтва і мистецької діяльності; прагнення сприймати мистецтво тощо.</p>
<p>Освітній напрям «Гра дитини»</p>	<p>Ігрова компетентність</p>	<p>Це здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та рольових діях в узагальненій формі.</p> <p>Ігровий процес як зона найближчого</p>

		<p>розвитку дитини вимагає збагаченого ігрового середовища і педагогічного супроводу дорослих і тому класифікація ігор відображає ступінь активності та свободи дитини в організації ігрової діяльності.</p> <p>Перша група ігор: самодіяльні вільні ігри (ігри-експериментування, сюжетно-відображувальні, сюжетно-рольові, режисерські, театралізовані).</p> <p>Друга група: ігри, що організовані за ініціативою дорослих з метою навчання (сюжетно-дидактичні, дидактичні (словесні, з іграшками, настільно-друковані), рухливі, конструктивно-будівельні) та з метою організації дозвілля (інтелектуальні, карнавальні, обрядові, драматизації, хороводи, ігри-естафети).</p> <p>Гра відіграє ключову роль у житті дитини дошкільного віку, і необхідно визнати самоцінність вільної гри дитини в освітньому процесі закладу дошкільної освіти.</p>
Освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі»	Предметно-практична, технологічна компетентність	<p>Здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання.</p> <p>Результатом сформованої предметно-практичної, технологічної компетентностей є творче самовираження через сформовані предметно-практичні та технологічні дії в самостійній і спільній з однолітками діяльності.</p>
	Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька компетентність	<p>Це здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності.</p> <p>Результатом є наявність пізнавальної мотивації, базису логіко-математичних, дослідницьких знань, набутих дитиною умінь і навичок (аналізу, порівняння, узагальнення, здійснення самоконтролю), пізнавальний досвід, що накопичується і використовується в різних видах дитячої діяльності.</p>
Освітній	Мовленнєва	Це здатність дитини продукувати свої

	напря́м «Мовлення дитини»	компетентність	звернення, думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Мовленнєва компетентність об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість.
		Художньо-мовленнєва компетентність	Здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації рівень літературної обізнаності.
		Комунікативна компетентність	Здатність дитини до спілкування з однолітками і дорослими у різних формах конструктивної взаємодії; здатність підтримувати партнерські стосунки, заявляти про свої наміри і бажання, узгоджувати свої інтереси з іншими, домовлятися, за потреби аргументовано відстоювати свою позицію.
ВАРІАТИВНИЙ СКЛАДНИК	Освітній напря́м «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі. Комп'ютерна грамота»	Цифрова компетентність	Це здатність використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології для задоволення власних індивідуальних потреб і розв'язання освітніх, ігрових завдань на основі набутих елементарних знань, вмінь, позитивного ставлення до комп'ютерної та цифрової техніки.
	Освітній напря́м «Мовлення дитини. Іноземна мова»	Мовленнєва компетентність у сфері іноземної мови	Це оперування дитиною на базовому рівні основами іншомовних фонетичних, лексичних і граматичних знань у процесі аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення.
	Освітній напря́м «Дитина у світі мистецтва. Хореографія»	Хореографічна компетентність	це здатність дитини радіти своїм хореографічним досягненням, естетично насолоджуватися музикою і танцем, визначати красу танцю за власними критеріями. По-партнерськи взаємодіяти з дорослими і дітьми, застосовувати творчий танцювальний досвід у повсякденних ігрових, побутових, святкових, життєво

		різноманітних умовах.
Освітній напрям «Особистість дитини. Спортивні ігри»	Спортивно-ігрова компетентність	Це здатність дитини до пізнання та усвідомлення власної приналежності до обраного виду спортивної гри; спрямування психомоторної діяльності на досягнення умовної мети, дотримання єдиних правил спортивної діяльності як індивідуально, так і в команді, які спрямовані на досягнення найкращого результату; вміння грати в спортивну гру за спрощеними правилами.
Освітній напрям «Мовлення дитини. Основи грамоти»	Мовленнєва компетентність у площині оволодіння основами грамоти	Це здатність дитини до фонематичного сприйняття, звукового аналізу елементів мови, готовність до письма, друкування і читання свого імені, простих слів.
Освітній напрям «Дитина в соціумі. Соціально-фінансова грамотність»	Прояв соціальної компетентності й навичок фінансової грамотності	Означає здатність дитини усвідомити, хто вона є і як потрібно взаємодіяти з іншими людьми. Це надихає дитину вивчати свої права і обов'язки, планувати бюджет, раціонально використовувати ресурси, заощаджувати, оцінювати наявні можливості, формує розвиток лідерських якостей. Формується у предметно-практичній, предметно-ігровій, ігровій з правилами (дидактичні ігри), комунікативній, господарсько-побутовій, пізнавальній діяльності дитини.

На основі Державного стандарту дошкільної освіти програма передбачає формування компетентностей дітей відповідно віку та освітнім лініям (додаток).

2. Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей та/або предметів, дисциплін тощо, логічна послідовність їх вивчення

Максимально допустиме навчальне навантаження у ЗДО визначають шляхом множення загальної кількості занять на тиждень, відведених на вивчення освітніх ліній у віковій групі, на тривалість заняття залежно від віку вихованців.

Для дітей віком від 2 до 3 років проводяться заняття тривалістю до 10 хвилин.

Тривалість одного заняття:

у групі молодшого дошкільного віку - не більше 15 хвилин;

у групі середнього дошкільного віку - 20 хвилин;

у групі старшого дошкільного віку - 25 хвилин.

Максимально допустима кількість занять у першій половині дня в групах молодшого та середнього дошкільного віку не перевищує двох, у старшого дошкільного віку - трьох організованих навчальних занять.

У середині та наприкінці занять, що потребують високого інтелектуального напруження чи статичної пози дітей, вихователі проводять фізкультурні хвилини.

Тривалість перерв між заняттями становить не менше 10 хвилин.

Заняття, які потребують підвищеної пізнавальної активності, вихователі проводять в першу половину дня та у дні з високою працездатністю (вівторок, середа). Вони поєднуються та чергуються із заняттями з музичного виховання та фізкультури.

Виконання домашніх завдань у ЗДО не вимагається.

Фізичне виховання дітей у ЗДО складається з: ранкової гімнастики; занять фізичною культурою; рухливих ігор та ігор спортивного характеру; загартування; фізкультурних хвилин під час занять, фізкультурних пауз між заняттями; фізкультурних комплексів під час денної прогулянки.

Визначаючи обсяг рухової активності дітей, педагогами враховується стан їхнього здоров'я та психофізіологічні особливості.

Організоване навчання у формі фізкультурних занять проводиться з дворічного віку. Тривалість занять для дітей у віці від 2 до 3 років - 15 хвилин; від 3 до 4 років - 20-25 хвилин; від 5 до 6(7) років - 25-30 хвилин.

Фізкультурні заняття для дітей дошкільного віку проводяться три рази на тиждень. Форма та місце проведення занять визначаються педагогом залежно від поставленої мети, сезону, погодних умов та інших факторів.

У дні, коли немає занять з фізкультури, вихователі проводять фізкультурні заняття під час денної прогулянки.

Після денного сну діти будуть відвідувати гуртки. Тривалість проведення гурткової роботи -15-20 хв. залежно від віку дітей.

Назва гуртка	вік дітей	програма
Вивчення англійської мови	3,4,5 років	Авторська програма, автор Поліванова Я.Г.
Фізкультурний гурток	5 років	Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»/О.І.Білан
Хореографічний гурток	4,5 років	Авторська програма, автор Поліванова Я.Г.
«Віконечко в природу»	4 роки	Автор Савенков О.І.

Робота в гуртках за інтересами дітей у ЗДО є самостійною додатковою організаційною формою освітнього процесу. Її мета: задовольнити потреби й зацікавленості дитини до певного виду діяльності, розвивати її природні, загальні та спеціальні здібності, активізувати дитячу творчість, своєчасно виявляти обдарованість.

Не допускається проведення заняття в гуртках за рахунок часу, відведеного на прогулянку та денний сон.

В освітньому процесі закладу враховано використання інноваційних технологій. З метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами дошкільного віку на освіту за місцем проживання, соціальну адаптацію та підготовку до отримання наступного рівня освіти створено інклюзивні групи. Порядок зарахування, відрядження та переведення вихованців до державних та комунальних закладів освіти для здобуття дошкільної освіти затверджено МОН. Для дітей з особливими освітніми потребами додатково подається висновок інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини. За наявності інвалідності в дитини до заяви додається копія медичного висновку про дитину з інвалідністю віком до 18 років,

надана лікарсько-консультативною комісією, або копія посвідчення особи, яка одержує державну соціальну допомогу відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю", копія індивідуальної програми реабілітації дитини з інвалідністю.

Для забезпечення ефективності освітнього процесу, в зв'язку із внесеними змінами у Порядок організації інклюзивного навчання в ЗДО, команда супроводу дітей з ООП визначає рівні підтримки. За рівнями підтримки складається індивідуальна програма для дітей з ООП.

Індивідуальна програма розвитку розробляється командою психолого-педагогічного супроводу, до складу якої входять педагогічні працівники (директор закладу дошкільної освіти або вихователь-методист, представник з ІРЦ, вихователі, асистент вихователя інклюзивної групи, практичний психолог, вчитель-логопед, вчитель-дефектолог (з урахуванням особливих освітніх потреб дитини) та інші), із залученням батьків або інших законних представників дитини.

Працівники інклюзивно-ресурсного центру за запитом закладу дошкільної освіти надають консультації з питань організації інклюзивного навчання, беруть участь у засіданні команди психолого-педагогічного супроводу.

У разі відвідування дитиною з інвалідністю реабілітаційної установи індивідуальна програма розвитку узгоджується з її індивідуальною програмою реабілітації.

Індивідуальна програма розвитку складається на навчальний рік, затверджується директором закладу дошкільної освіти, погоджується батьками або іншими законними представниками дитини та переглядається тричі на рік (у разі потреби частіше) з метою її коригування.

Для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку розробляється індивідуальний освітній план (розділ 7 індивідуальної програми розвитку) строком на три місяці з подальшим його продовженням протягом навчального року.

Здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребами здійснюється за окремими програмами і методиками, розробленими на основі Базового компонента дошкільної освіти МОН за погодженням з МОЗ.

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг дітям з особливими освітніми потребами здійснюється відповідно до індивідуальної програми розвитку та висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини та визначеними освітніми рівнями для дітей з ООП (постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. № 769 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530»). У разі наявності висновку, що не містить інформації про рівень підтримки, така дитина розподіляється у групу закладу дошкільної освіти з урахуванням рекомендацій команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами та складності порушень. При визначенні рівня підтримки враховується складність порушень у дитини, а також кількість годин додаткових психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), зазначених у висновку ІРЦ (далі — додаткових послуг). Якщо командою психолого-педагогічного супроводу під час встановлення рівня підтримки виявлено невідповідність кількості годин додаткових послуг, визначених у висновку ІРЦ, реальним потребам дитини, то рівень підтримки, в тому числі кількість годин додаткових послуг, встановлюється з урахуванням складності порушень дитини з ООП. Результати засідання команди психолого-педагогічного супроводу заноситься у протокол, який підписується всіма членами команди, фахівцем ІРЦ та батьками або іншими законними представниками дитини з ООП.

Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги надаються згідно з індивідуальною програмою розвитку відповідними педагогічними працівниками закладу дошкільної освіти, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру.

Директор закладу дошкільної освіти або вихователь-методист здійснює контроль за наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг та станом виконання завдань, визначених в індивідуальній програмі розвитку та індивідуальному освітньому плані (у разі наявності).

Тривалість психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять визначається відповідно до віку дітей та виду діяльності за освітніми напрямами.

Психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги можуть надаватися як індивідуально, так і в групі наповнюваністю двоє - шестеро дітей з урахуванням однорідності порушень та індивідуальних особливостей.

За рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру та письмовою заявою одного з батьків або іншого законного представника дитини заклад дошкільної освіти забезпечує доступ до освітнього процесу асистента дитини з особливими освітніми потребами. Асистент дитини з особливими освітніми потребами проходить медичний огляд відповідно до вимог законодавства.

До логопедичного пункту зараховуються діти, які мають різні мовленнєві порушення. Першочергово зараховуються діти старшого дошкільного віку, мовленнєві порушення яких перешкоджають спілкуванню та успішному навчанню.

На логопедичному пункті отримують корекційну допомогу діти в залежності від складності мовленнєвих порушень упродовж навчального року.

Зарахування до логопедичного пункту вихованців з порушеннями мовлення проводиться упродовж навчального року на підставі заяви батьків, висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини.

Відрахування здійснюється після виправлення мовленнєвих порушень у дитини.

З метою повного охоплення дітей логопедичною допомогою обстеження вихованців для зарахування їх на логопедичний пункт проводиться з 01.09 до 15.09. та з 20.05 до 30.05. поточного навчального року за згодою батьків.

На логопедичному пункті комплектують такі групи дітей: з порушеннями фонетичного і лексико-граматичного розвитку (загальне недорозвинення мовлення, фонетико-фонематичне недорозвинення мовлення), із заїкуватістю, з дизартрією, алалією, ринолалією. Комплектування груп здійснюється за віковими ознаками з урахуванням характеру і рівня мовленнєвого недорозвинення.

Заняття проводяться з 15 вересня до 20 травня навчального року. Основна форма організації навчально-корекційної роботи - індивідуальні заняття які проводяться щоденно. Тривалість індивідуальних занять 15-20 хв.

Підгрупові заняття проводять 3 рази на тиждень (через день) тривалістю 20-25 хв. Наповнюваність підгруп - 4-5 чоловік.

Навчальний матеріал, що використовується для усунення мовленнєвих порушень, має відповідати навчально-корекційним програмам затвердженим МОН, вікові дітей.

Практичний психолог бере участь в організації життєдіяльності дітей, забезпеченні їхнього всебічного особистісного розвитку, сприяє зміцненню психічного здоров'я дітей. Сприяє охороні прав дітей згідно з Конвенцією про права дитини, гармонізації стосунків учасників освітнього процесу в закладі. Особлива увага звернена на проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми внутрішньо-переміщених сімей. У зв'язку з воєнним станом одним з завдань психологічної служби закладу є виявлення наявності тривожності дітей та робота по її подоланню.

Визначає причини, що ускладнюють становлення особистості дитини. Проводить консультування, надає допомогу дітям, їхнім батькам або особам, які їх замінюють, педагогічному колективу у розв'язанні конкретних проблем. Проводить психолого-педагогічну діагностику готовності дітей до навчання у закладі загальної середньої освіти. Сприяє виявленню, розвитку обдарованих дітей. Виявляє й обстежує дітей, які потребують соціально-психологічної корекції, надає їм психологічну допомогу.

3. Форми організації освітнього процесу.

Показники компетентності дитини, окреслені в межах кожної освітньої лінії, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії тощо.

Форми організації освітнього процесу у ЗДО можуть уточнюватись та розширюватись за умови виконання державних вимог протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання педагог визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних показників компетентності дитини, зазначених у розділах програми.

З метою досягнення очікуваних результатів навчання (набуття компетентностей) у 2025/2026 навчальному році педагогами закладу будуть реалізовуватися різні форми освітнього процесу.

За формами організації освітнього процесу проводяться такі типи занять:

- фронтальні, колективні (з усіма дітьми групи);
- групові (10-12 дошкільнят);
- індивідуально - групові (4-6 дошкільнят);
- індивідуальні (1-4 дошкільнят).

У залежності від основних завдань програми розвитку дитини дошкільного віку «Українське довілля», змістовних ліній Базового компоненту дошкільної освіти, у ЗДО плануються заняття:

- тематичні;
- комбіновані;
- контрольні заняття;
- комплексні заняття;
- домінантні;
- сюжетно-динамічні
- бінарні

З метою забезпечення наступності з початковою ланкою освіти поширеним типом занять у поточному навчальному році будуть інтегровані заняття всіх вікових груп.

Безперервна безпосередньо освітня діяльність у групах планується як в I так і в II половині дня відповідно до розкладу занять на тиждень. В другій половині дня плануються заняття з художньо-продуктивної діяльності. Весь освітній процес організовується диференційовано з урахуванням віку і індивідуальних особливостей дітей.

У ЗДО планування та організація життєдіяльності здійснюється за освітніми лініями розвитку, які базуються на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, що забезпечує змістовну цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмного матеріалу.

Тип заняття обирає вихователь відповідно до теми та мети.

Рівномірно розподіляються види активності за основними видами діяльності протягом дня в залежності від бажань та інтересу дітей. Крім спеціально організованої освітньої діяльності передбачається самостійна діяльність дітей:

- ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, рухливі, театралізовані, ігри з піском та водою та ін.);
- спостереження;
- пошуково-дослідницька діяльність;
- самостійна художня діяльність тощо.

Згідно з планом вихователя здійснюється індивідуальна робота з дітьми.

Фізичне виховання дітей передбачає проведення:

- ранкової гімнастики;
- гімнастики пробудження;
- занять фізичною культурою;

- рухливих ігор та ігор спортивного характеру;
- загартування;
- фізкультурних хвилинок під час занять;
- фізкультурних пауз між заняттями;
- фізкультурних комплексів під час денної прогулянки (пішохідний перехід);
- оздоровчих заходів з використанням арт-терапевтичних технологій.

За окремим планом у закладі організується літнє оздоровлення дітей у ході якого реалізуються наступні форми освітнього процесу:

Спрямування (освітня, оздоровча, розважальна діяльність)	Форми організації
Освітня діяльність	- екскурсії, цільові прогулянки; - продуктивні види діяльності; - ігри з водою, піском; - конструкторські та творчі ігри; - пошуково-дослідницька діяльність; - організація трудової діяльності;
Оздоровча діяльність	-ранкова гімнастика та гімнастика пробудження; -дозований біг, ходьба по траві, піску, по «доріжці здоров'я»; -рухливі та спортивні ігри; - приймання сонячних та повітряних ванн;
Розважальна діяльність	- літературні та музичні розваги, конкурси малюнків; - змагання, квести, різноманітні конкурси, естафети.

Корекційно-розвиткові заняття для дітей з ООП.

Орієнтовні види діяльності за освітніми лініями	Орієнтовна кількість занять на тиждень за віковими групами
Заняття з практичним психологом	<u>1–2 години в тиждень на одну дитину</u> (відповідно до рекомендацій ІРЦ)
Заняття з вчителем-логопедом	<u>2 години в тиждень на одну дитину</u> (відповідно до рекомендацій ІРЦ)
Заняття з дефектологом	<u>2 години в тиждень на одну дитину</u> (відповідно до рекомендацій ІРЦ)
Заняття з інструктором фізкультури	<u>Відповідно до рекомендацій ІРЦ</u>

4. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

1. *Загальні положення* (завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти):

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок дітей, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

2. Принципи забезпечення якості:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості дошкільної освіти (політика щодо забезпечення якості):

- системності;
- об'єктивності;
- безперервності;
- перспективності;
- гуманістичної спрямованості;
- відкритості;
- оперативності.

3. Процедури забезпечення якості:

- розроблення, затвердження, здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм;

- забезпечення прозорої та зрозумілої політики щодо здобувачів освіти на усіх стадіях навчання – від зарахування до випуску;

- оцінювання педагогічних працівників, забезпечення умов для підвищення ними своєї кваліфікації, застосування чесних та прозорих процесів щодо прийняття на роботу та розвиток персоналу (кадрова політика);

- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;

- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом (інформаційний менеджмент);

- створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;

- забезпечення публічності інформації про освітню, адміністративну, економічну та інші види діяльності закладу;

- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

4. Об'єкти моніторингу та кваліметрії якості дошкільної освіти у ЗДО:

- зміст освіти;
- рівень сформованості компетентностей дошкільників;
- засоби, що використовуються для досягнення освітніх цілей;
- умови здійснення педагогічного процесу та їх вплив на результати.

5. Компоненти системи внутрішнього забезпечення якості:

- виконання освітньої програми (контроль за виконанням);
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (оновлення методичної бази освітньої діяльності);

- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

- якість проведення навчальних занять;

- моніторинг та кваліметрія знань, умінь і навичок дошкільників, розробка рекомендацій щодо їх покращення.

ЦИКЛОГРАМА ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗДО

1.	УПРАВЛІНСЬКІ ПРОЦЕСИ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.											
	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень

1.1	Контроль і керівництво	Комплексне вивчення					*								
		Тематичне вивчення			*	*		*						*	
		Вибіркове вивчення	*	*		*	*	*	*	*	*	*			
		Персональне вивчення	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	
		Оперативний контроль	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	
		Порівняльний контроль			*	*		*						*	
1.2	Наради	Нарада при директору	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		
		Виробничі наради	*			*				*			*		
		Загальні збори працівників закладу	*										*		
		Інструктажі	*	*	*	*	*		*		*				
2.	ФАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.														
		Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень		
2.1	Методична робота	Педагогічні ради			*	*	*		*		*				
		Семінари			*										
		Ділова гра		*											
		Методичний тиждень	*												
		Консультації різним категоріям працівників	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*		*	
		Педагогічні читання							*						
		Методичні об'єднання						*							
		Відкриті покази	*	*	*	*	*	*	*	*	*				
		Конкурси, огляди, виставки	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*			*
		Творча група	*				*					*			
		Засідання команди психолого-педагогічного супроводу	*					*				*			

		дитячого травматизму, охорони життя та здоров'я дітей																		
		Проведення ремонтних робіт приміщень закладу																		

План освітньої програми ЗДО є показником якості освіти закладу.

Стратегія (політика) забезпечення якості освіти має бути орієнтована на:

- Партнерство у розвитку, навчанні та вихованні дітей, а також професійній взаємодії;
- не дискримінацію, запобігання та протидію булінгу (цькуванню);
- прозорість та інформаційну відкритість діяльності ЗДО;
- сприяння безперервному професійному зростанню педагогічних працівників;
- справедливе та об'єктивне оцінювання професійної діяльності педагогічних працівників;
- створення сприятливих умов для формування особистісної зрілості дитини, її базових якостей;
- забезпечення академічної свободи педагогічних працівників.

5. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.

У 2025-2026 навчальному році заклад дошкільної освіти в організації освітньої діяльності керуватиметься головними засадами державного стандарту - Базового компоненту дошкільної освіти України та чинними програмами:

- Програмою розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан; за заг. ред. О. В. Низковської. – 256 с.;
- Комплексна програма розвитку дітей дошкільного віку з аутизмом «Розквіт» / Наук. кер. та заг. ред. Т. В. Скрипник /
- Програма розвитку дітей "Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення".
- Програма розвитку дітей "Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення".

7. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Очікуваними результатами освітнього процесу є набуття компетентностей, що визначені за усіма напрямками Базового компонента та комплексними і парціальними програмами, за якими здійснюється освітній процес.

Набуття різних видів компетентностей дитиною дошкільного віку відбувається в різних видах діяльності (ігровій – провідній для дітей дошкільного віку); руховій; природничій; предметній; образотворчій; музичній; театральній; літературній; сенсорно-пізнавальній; мовленнєвій; трудовій і вимагає практичного засвоєння дитиною системи елементарних знань про себе та довкілля, моральних цінностей, уміння доречно застосовувати набуту інформацію. На кінець навчального року формується модель випускника кожної групи.

Рівень сформованості компетентностей різних вікових груп з'ясовується у процесі здійснення моніторингу рівня засвоєння програмового матеріалу дітьми раннього та

дошкільного віку, отримання антропометричних даних та встановлення рівня нервово-психічного розвитку дітей раннього віку в процесі спостереження за життєдіяльністю дітей.

Для здійснення моніторингу якості освітнього процесу в ЗДО №12 використовуються методичні рекомендації «Моніторинг якості дошкільної освіти».

За результатами здійснення моніторингових процедур педагоги планують корекційну діяльність з дітьми раннього та дошкільного віку, а також індивідуальну роботу.

ЗДО №12 здійснює планування методичної роботи також з урахуванням цих результатів.

Показники компетентностей дітей відповідно віку та освітніх напрямів

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ОСОБИСТІТЬ ДИТИНИ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
<ul style="list-style-type: none"> - бере участь у різних формах роботи з фізичного розвитку, організованих вихователем; - рухається, зберігаючи стійке положення тіла, орієнтується в просторі; - виконує різноманітні вправи з ходьби, бігу, в стрибках, коченні, киданні, повзанні, лазінні, рівновазі; - катається на санках, триколісному велосипеді, виконує вправи для адаптації на воді та оволодіння плаванням; - позитивно ставиться до виконання загартовувальних процедур та вправ із формування рухових навиків; - визначає і правильно називає частини тіла та показує їх; - знає назви гігієнічних процедур: вмивання, одягання, роздягання тощо, самостійно виконує їх; - користується милом, 	<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про свій організм, різні частини тіла, розуміє, чому треба виконувати фізичні вправи, загартовуватися, дотримуватися норм особистої гігієни; - охоче займається фізичними вправами, із задоволенням бере участь у різних організаційних формах роботи з фізичного виховання; - володіє технікою виконання рухів, прагне виконувати рухові дії правильно і гарно; - вільно ходить і бігає, природно координуючи рухи рук і ніг, не човгає ногами, не опускає голови; володіє різними видами ходьби та бігу; - стрибає, енергійно відштовхуючись обома ногами і м'яко приземляючись; - виконує різноманітні вправи в 	<ul style="list-style-type: none"> - дотримується норм особистої гігієни, культури поведінки за столом; - розуміє потребу загартування, із задоволенням бере участь у загартовувальних процедурах, має потребу в активній руховій діяльності; - виявляє інтерес до результатів рухової діяльності; може добре тримати рівновагу, стежити за положенням свого тіла під час виконання різноманітних вправ; - уміє ходити з вільними, природними рухами рук, тримаючись прямо; бігає легко, ритмічно, володіє різними видами ходьби та бігу; - упевнено стрибає з місця, відштовхуючись обома ногами й змахуючи руками; - вміє лазити по гімнастичній стінці довольним способом, не пропускаючи шаблів; - дотримує певних інтервалів 	<ul style="list-style-type: none"> - прагне до легкості в ходьбі й бігові, під час бігу енергійно відштовхується від опори, збільшує довжину кроку, бігає з різною швидкістю, поєднує біг із подоланням перешкод; - стрибає у висоту та довжину з розбігу, правильно розбігається; - уміє підкидати та ловити м'яч однією рукою, відбиває м'яч від підлоги, стіни, поєднує мах з енергійним кидком предмета; - лазить по гімнастичній стінці (драбині) різними способами, оволодіває лазінням по канату довольним способом; успішно пролізає в обруч прямо, лівим та правим боком, підлізає під дугу, перелазить через лаву (колоду) довольним способом; - уміє кататися на велосипеді, плаває довольним способом, знає спрощені правила ігор спортивного характеру (бадмінтон, теніс, футбол,

<p>індивідуальним рушником, чистить зуби;</p> <ul style="list-style-type: none"> - оперує назвами людських статей (чоловік, жінка, хлопчик, дівчинка); - негативно ставиться до шкідливих звичок (брати руки до рота, колупатися в носі тощо); - розуміє, що рослинна їжа корисна; - самостійно їсть, добре пережовує їжу; дотримується правил поведінки за столом; - розуміє, що для здоров'я потрібно дотримуватися режиму дня; - знає, що українські національні страви корисні для здоров'я; - має уявлення про вплив природи на самопочуття людей; - намагається не гратися гострими та дрібними предметами (не можна брати їх у рот, запихати у ніс, вуха); - знає, що категорично заборонено брати ліки та хімічні речовини; - розуміє, що ігри зі сірниками можуть бути причиною пожежі; - має початкові знання про правила дорожнього руху; - знає, що в природі є отруйні 	<p>повзанні й лазінні, вміє зберігати рівновагу, кидати й прокочувати предмети, ловити м'яч кистями рук, не притискаючи його до грудей;</p> <ul style="list-style-type: none"> - катається на санчатах, лижах, велосипеді, плаває; - розрізняє людей за статтю, віком, а також здорову людину від хворої (за зовнішнім виглядом, самопочуттям); - усвідомлює, що людина народжується, проходить різні етапи життєвого циклу; - називає і відрізняє основні групи їжі – овочі, фрукти, каші; знає їх роль у забезпеченні здоров'я; - орієнтується в ознаках спраги і голоду, вміє їх ідентифікувати; - розуміє важливу роль питної води; - усвідомлює основні вимоги до режиму та гігієни харчування, дотримується правил культурної поведінки за столом; - володіє вміннями і навичками особистої гігієни, вміє доглядати за порожниною рота; самостійно мити руки і обличчя, користуватися милом, рушником, носовичком, причісуватися; 	<p>під час руху в різних видах шиккування, добре орієнтується в просторі;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє інтерес до вправ з елементами спорту, самостійно з'їжджає на санчатах із гірки, їздить на триколісному й двоколісному велосипедах, катається на лижах, плаває, виявляє витримку та наполегливість; - називає основні частини тіла людини, функції деяких органів; - розуміє значення руху в оздоровленні людини; - виконує загартувальні процедури та розуміє їх значення для здоров'я; - розуміє, що брудна вода – загроза для здоров'я, знає цілющі властивості води; - виконує гігієнічні процедури; - доглядає за чистотою свого тіла; - має практичні навички використання природних чинників в оздоровленні; - знає основні правила захисту від інфекційних хвороб, надання першої допомоги хворій людині; - розуміє, що шкідливі звички впливають на здоров'я, 	<p>хокей, баскетбол);</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримується правил безпечного загартування організму повітрям, водою та сонцем; виконує правила особистої гігієни, усвідомлює потребу дотримання режиму харчування, активної діяльності та відпочинку, знає основні ознаки здоров'я; - володіє навичками основних рухів (ходьба, біг, стрибки, лазіння, повзання, рівновага, метання, кидання); уміє доцільно їх використовувати в разі потреби; - виявляє інтерес до вправ з елементами спорту, самостійно їздить на велосипеді, спорт роликах, санчатах, лижах, ковзанах, роликівих ковзанах; - дотримується правил в іграх спортивного характеру (бадмінтон, городки, баскетбол, футбол, хокей); - розрізняє хвору та здорову людину та розуміє причини захворювань; - має уявлення про складники здорового способу життя та їх значення для здоров'я; - усвідомлює можливі чинники загрози здоров'ю людини;
---	---	--	---

<p>гриби, рослини, ягоди, тому брати їх у рот небезпечно;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає правила безпечної поведінки з домашніми тваринами; - знає, що з незнайомими людьми потрібно бути обачним, не приймати їхні пропозиції. 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє вплив розпорядку дня на здоров'я; - розуміє, що стан погоди впливає на настрій; - усвідомлює, що потрібно негативно ставитися до шкідливих звичок і намагатися уникати їх; - розуміє оздоровчі функції національних страв; - знає про безпеку, яку можуть становити для людини гострі, ріжучі, дрібні предмети, ліки, хімічні речовини; - знає елементарні правила пожежної безпеки; - знає елементарні правила поведінки на дорозі, має уявлення про дію світлофора, призначення пішохідного переходу; - орієнтується у правилах поведінки з незнайомцями; - знає правила поведінки біля водойми у літній і зимово-весняний періоди; - має елементарні знання про правила поведінки з домашніми тваринами та правила безпеки під час спілкування з ними; - має уявлення про отруйні гриби та ягоди; 	<p>намагається їх позбутися;</p> <ul style="list-style-type: none"> - має знання про оздоровчі аспекти побуту українського народу; - розуміє потребу користування індивідуальними предметами гігієни; - розуміє необхідність дотримання режиму дня для здоров'я людини; - усвідомлює вплив санітарного стану приміщення на здоров'я людини; - має навички культури поведінки за столом та гігієни харчування; - відрізняє корисні рослини від шкідливих та отруйних; - підтримує добрі взаємини з дітьми та дорослими; - розуміє причини виникнення пожежі; - має поняття про різні види переходів, дорожні знаки для пішоходів, правила поведінки у транспорті та біля дороги; - розуміє безпеку від користування гострими, ріжучими та вибухонебезпечними предметами; безпеку самостійного користування ліками і термометром, електроприладами; 	<ul style="list-style-type: none"> - володіє елементарними навичками допомоги дорослим, які захворіли; - розуміє корисність споживання овочів і фруктів для організму; - усвідомлює необхідність дотримання профілактичних заходів, має поняття про вплив санітарного стану приміщення на здоров'я; - розуміє, що негативні емоції негативно впливають як на власне здоров'я, так і на здоров'я довколишніх; - розуміє оздоровчу спрямованість побуту українського народу, знає страви української національної кухні та їх вплив на здоров'я; - знає деякі лікарські рослини та методи їх застосування; - розуміє, що відпочинок на природі є фактором зміцнення здоров'я; - уміє запобігати виникненню пожежі, знає правила пожежної безпеки вдома, вміє діяти при виникненні пожежі та знає про роботу рятувальників; - уміє використовувати елементарні засоби гасіння
--	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none">- знає про те, як треба поводитися з чужими та домашніми тваринами;- усвідомлює, що в зимовий період небезпечно ходити під дахами та балконами, з яких звисають бурульки;- розуміє, що вживання сумнівних ягід, плодів, рослин може спричинити отруєння.	<ul style="list-style-type: none">вогню, користуватися телефоном для виклику рятувальних служб;- має уявлення про частини вулиці, орієнтується за світлофором та деякими дорожніми знаками;- дотримується правил поведінки у транспорті, а також як поводитися, якщо загубився в незнайомому місці;- відрізняє найвідоміші отруйні гриби від їстівних, керується правилами поведінки щодо обережного поводження з домашніми та безпритульними тваринами;- має уявлення про небезпеку та захист від комах, знає про поведінку в лісі, в полі, біля водойми в різні пори року;- уміє користуватися ножем, ножицями, голкою, виделкою, іншими гострими та ріжучими предметами;- усвідомлює про наслідки неправильного використання ліків та про можливі ртутні ураження при пошкодженні колби термометра;- усвідомлює про небезпеку неправильного користування електричними та газовими
--	--	--	---

			приладами; - має уявлення про поведінку під час стихійного лиха (ураган, гроза, злива, повінь, землетрус)
--	--	--	--

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ДИТИНА В СОЦІУМІ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про сім'ю, різних людей, які дбають одне про одного; - виявляє почуття любові та поваги до рідних, близьких; - виявляє уважність, прихильність до дорослих та однолітків; вміє висловити своє ставлення до них, допомогти; - виявляє ввічливість, співчуття у поводженні з дорослими та дітьми; - виявляє дружні контакти з дітьми у грі, праці, продуктивній діяльності; - виявляє почуття симпатії до дітей; - бережливо ставиться до іграшок та книг; - виявляє культуру поведінки у громадських місцях. 	<ul style="list-style-type: none"> - знає та називає членів сім'ї, родини; - розуміє значення добрих взаємин і порядку; - проявляє активність та ініціативу у спілкуванні з довколишніми, охоче включається в спільну діяльність; - уміє спокійно гратися поруч із дітьми, вступає в спілкування з приводу іграшок, ігрових дій; - має друзів, до яких виявляє особливу прихильність; - ставиться приязно до однолітків; - поводить за столом відповідно до норм культурної поведінки; - надає допомогу, вміє виявити співчуття за своєю 	<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про сім'ю, родину та родинні взаємини: взаємодопомогу, турботу, любов; - розповідає про домівку, своїх рідних, називає їхні імена, прізвища, професію; - прагне до позитивних форм поведінки, уважна до оцінок дорослих; - дотримується елементарних правил культури спілкування з дорослими й однолітками; - намагається оцінити дії та вчинки інших людей з позиції відомих правил та оцінок; - уміє порадити за однолітків; звертаючись до них, виявляє вміння зрозуміти їх, допомогти їм; - виявляє посилену турботу про літніх людей; 	<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про родину та родовід, стосунки та захоплення членів родини; - намагається поводитися відповідно до норм християнської моралі; - виявляє любов і повагу до батьків, близьких людей, довколишніх; - володіє навичками спілкування з дорослими та дітьми, виявляючи ввічливість; - виявляє стриманість у висловлюванні негативних суджень; - виявляє дружні та товариські стосунки з дітьми, допомагає молодшим дітям; - уміє поступливо, ввічливо ставитися до дітей протилежної статі; - усвідомлює відмінність між

	<p>ініціативою;</p> <ul style="list-style-type: none"> - дотримується простих правил поведінки на вулиці, у громадських місцях; - відчуває межу припустимої поведінки, належну дистанцію у взаєминах з різними людьми; - використовує загальноприйняті форми вітання, звертання, прощання, подяки; - бережливо ставиться до іграшок, книг, свого одягу; - розрізняє добрі і погані вчинки, може оцінити вчинок; - має елементарне почуття гумору 	<ul style="list-style-type: none"> - прагне виконувати трудові доручення дорослих, діяти разом із ними; - володіє необхідними культурно-гігієнічними навичками, охайно одягається; - уміє культурно поводитися у громадських місцях, за столом; - прагне створити затишок у рідній домівці, має знання про якості та використання предметів домашнього вжитку; - формувати почуття гумору 	<p>добром і злом, може пояснити свої вчинки, схвалити або засудити їх;</p> <ul style="list-style-type: none"> - може визнати свою провину, поступитися власними інтересами заради загального благополуччя; - допомагає батькам та іншим членам родини; - уміє з повагою ставитися до рідних, знайомих, чужих літніх людей; - здатна до самоконтролю у діяльності; - зважає на думку інших; - аналізує свою поведінку; - дотримується культури поведінки у громадських місцях, транспорті; - розрізняє гумор і образу
НАРОДОЗНАВСТВО			
	<ul style="list-style-type: none"> - володіє культурою сприйняття предметного національного середовища; - прагне підтримувати порядок і затишок в оселі, прикрашати її рушниками, серветками, посудом та іншими національними побутовими предметами; - відображає в кольорах, лініях, ритмі, співах, рухах, музикуванні емоційні 	<ul style="list-style-type: none"> - володіє елементарними трудовими навиками, бережно ставиться до результатів людської праці. - дотримується норм культури спілкування, поважає інших, турбується про них, проявляє привітність та гостинність, пошану до старших; - дотримується родинних звичаїв і традицій під час відзначення різних свят; 	<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про культурні традиції свого народу та свого регіону, підтримує родинно-побутові традиції спілкування; - виявляє інтерес до історії свого краю, емоційно сприймає творчість народних умільців, цінує результати їхньої праці; - ознайомена з історією України, її столиці, рідного міста (села), регіону;

	<p>враження від ознайомлення з народними звичаями і традиціями, предметами довкілля;</p> <ul style="list-style-type: none"> - має загальні уявлення про календарні, обрядові, народні сезонно-обрядові, родинно-побутові свята, традиції, їх відзначення у родині, дитячому садку; - має знання про народні традиції, передає свої враження від участі у святкуванні календарно-обрядових свят у розповіді; - знає народні ігри, потішки, забавлянки; - милується виробами народних умільців, речами ужиткового мистецтва. 	<ul style="list-style-type: none"> - має загальні уявлення про культуру українського народу, про звичаї та традиції, про споконвічне прагнення українців до краси; - емоційно сприймає народну іграшку, традиційний одяг, вироби народних майстрів; - розуміє, що Україна є Батьківщиною, що в українців є своя мова, звичаї та традиції, календарно-обрядові свята, різні символи. Виявляє стійкий інтерес до історії рідної землі; - має уявлення про житло, предмети народного декоративно-ужиткового мистецтва, їх використання в повсякденному житті, народну іграшку, вишивку, український національний одяг, сім'ю та сімейні традиції в Україні; - милується виробами народного декоративно-ужиткового мистецтва, охоче слухає різноманітні народні пісні, дивиться і емоційно сприймає виконання хореографічних композицій у виконанні дорослих і дітей; - бере участь у дійствах календарно-обрядових свят; - виявляє ініціативу, відтворює кращі зразки народного 	<ul style="list-style-type: none"> - має уявлення про національні особливості української оселі, предметів побуту, національного одягу, національної іграшки, оберегів; - має уявлення про українську кухню; - має знання про українські народні ремесла, промисли, їх історичні витoki і сучасне використання; - використовує фольклорні жанри (віншування, колядки, гаївки, щедрівки, народні ігри)
--	--	---	---

фольклору та речей народно-ужиткового мистецтва.

ОСНОВИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

- усвідомлює, що для життя людини потрібні їжа, вода. Відрізняє корисну їжу від шкідливої;
- розуміє про різні види відпочинку і бере активну участь у його проведенні;
- знає, що немає більшої цінності, ніж здоров'я;
- виявляє ввічливість, культуру поведінки у спілкуванні з дорослими й однолітками;
- поважає право на ім'я інших, не дає товаришам прізвиськ;
- розуміє, що сім'я – основа життя людини, об'єднує найрідніших людей і складається з батьків і дітей;
- має елементарні уявлення про права та обов'язки дитини;
- знає, що має право на щасливе життя;
- знає, що кожна людина має ім'я, яке вказує на належність до певної статі;
- називає своє місце в родині з різних позицій: онук (онука), син (дочка), брат (сестра);
- знає свою повну адресу;
- має уявлення про те, що на

- має уявлення про добро та зло як протилежні категорії людського буття;
- уміє оцінювати поведінку людей, самостійно намагається знайти вихід із будь-якої ситуації;
- має уявлення про школу, про шкільне навчання;
- виявляє інтерес до навчання в школі;
- сумлінно виконує свої обов'язки

		<p>планеті живе багато людей із різними відмінностями, які розмовляють різними мовами, але їх усіх треба поважати;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє інтерес до навчання; - пояснює своє місце та обов'язки в родині; - усвідомлює, що лише завдяки спільним зусиллям можна підтримувати порядок в оселі, в дошкільному навчальному закладі; - правильно вживає назви трудових дій, пов'язаних із певним трудовим процесом; - старанно виконує обов'язки чергових у їдальні, на занятті, в куточку живої природи 	
--	--	--	--

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ДИТИНА В ПРИРОДНОМУ ДОВКІЛЛІ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
<ul style="list-style-type: none"> - розуміє, що все живе – гарне, добре, корисне (його не можна нищити); - разом із дорослими доглядає за рослинами, піклується про приручених тварин; - бережно ставиться до всіх об'єктів природи; 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє, що сонце знаходиться на небі, воно світить, зігріває все навкруги, несе тепло до землі рослинам, тваринам і людині; - визначає властивості води, снігу, льоду; - відрізняє пісок від глини і 	<ul style="list-style-type: none"> - визначає зміни в природному доквіллі; - розрізняє пори року; - визначає стан погоди (дощ, сніг), стан повітря (холодне, тепле, гаряче); знає, якою є погода у весняно-літній та осінньо-зимовий періоди; 	<ul style="list-style-type: none"> - визначає зміни в природному доквіллі; - називає пори року, їх послідовність, упевнено визначає їх характерні ознаки; - усвідомлює, що зменшення сонячного тепла спричинює зміни у природі, що з ними

<ul style="list-style-type: none"> - розповідає про найпоширеніші явища в природі: сонце світить, тепліє, з'являється листя на деревах, зацвітають квіти тощо; - розрізняє властивості води (розливається, тече, буває теплою, холодною; чисту воду п'ють люди, тварини, нею поливають рослини; у чистій воді живуть рибки; брудна вода шкідлива, її не можна пити); - розрізняє властивості піску та ґрунту (пісок сухий – сиплется, з мокрого можна ліпити, він не сиплется; земля може бути сухою і мокрою); - розпізнає рослини (овочі, фрукти, ягоди; дерева, кущі, трав'янисті рослини; квіти) за їх зовнішнім виглядом; - володіє елементарними знаннями про будову дерева (стовбур, гілки, листя), називає і показує їх; - розпізнає свійських і диких тварин, правильно називає основні частини тіла, характерні поведки, дитинчат тварин; - орієнтується у назвах птахів: горобець, синиця, ворона тощо; особливостях їх поведінки; - володіє елементарними 	<ul style="list-style-type: none"> визначає їх властивості; - розрізняє і класифікує дерева, овочі, фрукти, квіти, трав'янисті рослини; - встановлює прості причиново-наслідкові зв'язки, пов'язані з сезонними змінами; - називає пори року і визначає їх характерні ознаки; - визначає стан погоди (іде дощ, сніг; дме вітер, світить сонце тощо); - визначає стан неба у різну погоду; - милується природою рідного краю, бережно ставиться до її об'єктів; - знає будову рослин; - цікавиться природою свого регіону (рослини, тварини); - називає свійських і диких тварин, птахів та умови їх існування; - намагається дотримувати правил поведінки у природному довкіллі: не рве квітів, не руйнує мурашників, не ловить метеликів, не завдає шкоди жукам; - доглядає за рослинами, тваринами; - усвідомлює, що життя і здоров'я людини залежать від довкілля; 	<ul style="list-style-type: none"> - усвідомлює, що вітер – рух повітря; - визначає властивості піску, глини, ґрунту; основні ознаки води (на дотик, за смаком, за кольором), вода – це рідина; дощ і калюжі – це вода; - називає пори року і визначає зміни в рослинному і тваринному світі; - класифікує об'єкти: дерева, кущі, квіти, овочі, фрукти, птахи, комахи, тварини та називає їх; - називає кімнатні рослини (бегонія, герань, лілія амазонська, колеус, бальзамін тощо), знає основні правила догляду за ними; - доглядає за квітами в куточку природи, рослинами на грядці: прополнює їх, підживлює, висаджує; - бере участь у пошуково-дослідницькій діяльності; - розпізнає свійських птахів та їхніх дитинчат; - розпізнає диких і свійських тварин, знає їхні особливості, спосіб пересування та називає тих, які є у регіоні; - розуміє, що бджоли роблять мед із нектару квітів; бджіл розводять на пасіках, мухи і 	<ul style="list-style-type: none"> пов'язані зміни в рослинному і тваринному світі; - розуміє, що вода – середовище для існування живих істот; місцезнаходження води, її якості, місця лікувальної води та назви рік; - знає поширені явища природи своєї місцевості (роса, дощ, туман, веселка, гроза, град, мороз, снігопад, хуртовина, паморозь, іній); - орієнтується у властивостях піску, глини, ґрунту; - називає городні рослини, розрізняє їх; - розрізняє дерева, кущі, трав'янисті рослини; порівнює та аналізує їх особливості; - називає різновиди лісу (листяний, хвойний), знає назви тварин і рослин, які поширені в лісі; - називає лікарські рослини та їх лікувальні властивості. Розуміє цінність життя і здоров'я людей, їх залежність від природного довкілля; - доглядає за рослинами, тваринами у куточку природи; - називає свійських і диких тварин своєї місцевості, вміє знаходити спільне та відмінне
---	--	---	--

<p>уявленнями про Космос: Місяць, зорі, Сонце; - разом із вихователем проводить елементарні дослідження з об'єктами природи (вітер, вода, пісок, камінь) та рослинами.</p>	<p>- цікавиться світом навколоземного простору, радіє красі зоряного неба.</p>	<p>комарі – корм для жаб, ящірок, ластівок; - має уявлення про рослини і тварин, занесених до Червоної книги України (рослини – анемона, пролісок, фіалка тощо; тварини – білка, лось тощо), і тих, які є у Карпатському заповіднику; - розуміє, що в довкіллі немає ані корисних, ані шкідливих тварин – усі однаково важливі; - бачить красу рідної землі, бережно ставиться до об'єктів природи; - дотримується правил поведінки на природі, в зонах відпочинку; - цікавиться зоряним небом і планетами Сонячної системи, їх особливостями.</p>	<p>у їхніх зовнішніх ознаках, будові; знає назви дитинчат тварин; - розуміє, що свійські тварини потребують піклування; без них життя було б не таким цікавим, яскравим, радісним; - називає і розпізнає птахів, зокрема свійських птахів, за зовнішніми ознаками, порівнює їх за величиною, забарвленням пір'я, способом пересування і за звуками; - називає декілька рослин і тварин, занесених у Червону книгу України; - усвідомлює, що стан здоров'я залежить від чистоти повітря, ґрунту, води; - підтримує чистоту дитячого майданчика та в зонах відпочинку (парк, сквер, ліс, озеро тощо); - захоплюється загадковою і таємничою природою космосу</p>
--	--	--	--

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ДИТИНА У СВІТІ МИСТЕЦТВА»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
ПРЕДМЕТНИЙ СВІТ			
- має елементарні уявлення про	- дотримується правил	- самостійно займається певною	- бережно ставиться до

<p>рідне місто (село), його вулиці;</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє елементарними знаннями про транспорт, його призначення, професію водія. Вміє показати на картинках пасажирський та вантажний транспорт; - упізнає державну символіку: Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України; - орієнтується у видах людської діяльності, у призначенні предметів вжитку, місцях їх зберігання; - упізнає предмети за їхніми ознаками та властивостями, функціональним призначенням; знаходить і виокремлює в довкіллі знайоме та незнайоме; - відкриває нові властивості предметів, радіє своїм відкриттям 	<p>співжиття в колективі, виявляє при цьому чемність, толерантність;</p> <ul style="list-style-type: none"> - прагне підтримувати порядок і затишок у житловому приміщенні, вдома та у дитячому садку, дбайливо ставиться до предметів побуту й іграшок, свого одягу та взуття; - прагне висловлювати елементарні судження про свої досягнення; - зацікавлено ставиться до предметного довкілля, доречно застосовує отримані раніше знання; - називає предмети домашнього побуту і вжитку, знає їх застосування; - за допомогою дорослого обстежує предмети, визначає їх зовнішні ознаки, застосовуючи різні аналізатори 	<p>діяльністю, прагне підтримувати порядок і затишок у домівці;</p> <ul style="list-style-type: none"> - шанобливо ставиться до рідного краю, до людей, їхнього минулого; - знає, що разом із родиною живе в Україні; впізнає державну символіку (Державний Прапор України, Державний Герб України, Державний Гімн України), виявляє любов до своєї Батьківщини; - знає назву міста (села), в якому проживає, його визначні місця; - називає предмети побуту, коротко характеризує їх; - розповідає про свої враження від побаченого 	<p>предметів навколишньої дійсності, особистих речей;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє любов до своєї країни, бажання бути гідним її громадянином; - усвідомлює, що є громадянином України; знає та шанує символіку України, видатних людей свого краю; виявляє любов до свого міста (села), знає його характерні особливості; - розуміє, що у світі живуть різні народи і нації; - знає про роль житла та важливість створення затишку в рідній домівці; використовує знання сенсорних еталонів у процесі ознайомлення з новим предметом побуту, встановлює взаємозв'язки, класифікує; планує свої дії, погоджуючи їх з іншими; - обізнана з працею дорослих, виявляє інтерес до різних професій; розрізняє і групує за призначенням транспортні та комунікативні засоби
ПРЕДМЕТНО-ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ			
<ul style="list-style-type: none"> - виконує прості трудові доручення; - своєчасно користується туалетом, носовичком; 	<ul style="list-style-type: none"> - проявляє позитивне ставлення до трудових завдань; - роздягається та одягається у певній послідовності; 	<ul style="list-style-type: none"> - уміє самостійно одягатися, роздягатися, взуватися, роззуватися; доглядати за своїм одягом і речами; 	<ul style="list-style-type: none"> самостійно й охайно одягається і роздягається в певній послідовності; - стежить за своїм одягом і

<ul style="list-style-type: none"> - складає свій одяг та взуття з допомогою дорослого; - з невеликою допомогою дорослого одягається та роздягається, взувається та роззувається; - намагається їсти охайно; - правильно миє руки, користується рушником. - спостерігає за працею дорослих, виявляє повагу до результатів праці 	<ul style="list-style-type: none"> - зашнуровує черевики за допомогою дорослих; - розчісує волосся, користуючись індивідуальним гребінцем; - миє руки, користується рушником; - старається їсти акуратно; - підтримує порядок у груповій кімнаті (після гри кладе іграшки на відведене місце, витирає пил зі стола, стелажів); - допомагає вихователю у підготовці до занять, розкладаючи матеріал, а після заняття – збирає його; - допомагає помічникові вихователя накривати на стіл; - прибирає на ігровому майданчику; - доглядає за квітами та мешканцями куточка живої природи; - садить і доглядає за висіяними горохом, квасолею, квітами, висадженою цибулею; - збирає врожай зі свого городу; - взимку підгодовує пташок. 	<ul style="list-style-type: none"> - самостійно вмивається, стежить за своєю зачіскою, користується носовичком чи серветками; - сумлінно виконує обов’язки чергового в їдальні та під час підготовки до занять; - підтримує порядок у груповій кімнаті: в куточку іграшок, книги; - прибирає майданчик від опалого листя, сміття; - стежить за чистотою піску в пісочниці, перекопує пісок; - миє виносні іграшки, пере ляльковий одяг; - працює в куточку природи (підливає рослини, розпушує землю, витирає листя кімнатних рослин, годує мешканців куточка, миє годівниці); на городі (сіє насіння рослин, висаджує розсаду, підливає їх, збирає врожай); - допомагає дорослому міняти воду в акваріумі, пересаджувати рослини; - дбає про осілих птахів (разом з дорослими); - оперує нескладними економічними поняттями: “товари”, “гроші”, “торгівля”, “покупка”; - знає про ощадливе 	<ul style="list-style-type: none"> взуттям, чистить та просушує вологий одяг, взуття; - чистить зуби, стежить за чистотою нігтів, без нагадування миє руки та користується носовичком чи севеткою; - підтримує порядок у груповій кімнаті (складає іграшки після гри, бере участь у колективному прибиранні); - разом з дорослим підмітає доріжки та розчищає їх від снігу; - збирає опале листя, сміття; - перекопує та поливає пісок у пісочниці; - сумлінно виконує обов’язки чергового та доручення вихователя; - під керівництвом дорослого піклується про тварин і рибок у куточку природи; - самостійно поливає квіти, оприскує їх, витирає листя, висаджує рослини, розпушує землю; - разом із дорослим садить саджанці дерев і кущів, доглядає за ними; - працює на городі: виконує весь цикл робіт – від планування до збирання врожаю;
--	--	--	--

		<p>використання світла, води, газу;</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає першочергові потреби сім'ї, розуміє, що часом необхідно відмовитися від бажання придбати якусь річ; - розуміє як можна придбати товар; - має уявлення про різноманітні торговельні заклади й товари, що їх вони продають; - знає, що речі, які викидають, проходять вторинну переробку; - знає, що сміття потрібно сортувати і викидати у різні контейнери 	<ul style="list-style-type: none"> - виготовляє вироби з паперу, картону, тканини, природного і штучного матеріалу - має уявлення про товарно-грошові відносини, вміє здійснити покупку, класифікує товар; - знає, для чого існують банки; деякі професії людей, які працюють у банківській сфері; - уміє раціонально використовувати залишки продуктів харчування; - намагається економно використовувати електроенергію, воду, газ; - розуміє доконечну потребу в дотриманні встановлених правил; - усвідомлює, що комп'ютер і калькулятор допомагають у веденні фінансових справ сім'ї
--	--	---	--

СВІТ МИСТЕЦТВА

<ul style="list-style-type: none"> - емоційно сприймає ілюстрації, картинки, вироби декоративно-ужиткового мистецтва; - виявляє зацікавленість образотворчою діяльністю; - емоційно реагує на розмаїття колірної гами; - слухає невеликі музичні твори; передає почуття від прослуханого за допомогою 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє зміст картин, упізнає персонажів, розповідає про них; - помічає гарне у творах образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва; - впізнає та запам'ятовує невеликі музичні твори різних жанрів, емоційно відгукується на зміст музичних творів; - виявляє інтерес до 	<ul style="list-style-type: none"> - впізнає народну іграшку та захоплюється витворами українського мистецтва; - емоційно реагує на тембр, ритм, лад музичних творів; - цілісно сприймає і розуміє зміст художніх творів та їх жанр; - емоційно відгукується на виставу, співчуває героям, 	<ul style="list-style-type: none"> - самостійно називає жанр музичного твору, характер та засоби музичної виразності; - знає та розрізняє основні жанри літературного твору; - знає основні жанри образотворчого мистецтва, твори відомих класиків образотворчого мистецтва та сучасних митців;
---	--	--	--

<p>міміки, жестів та рухів; - супроводжує рухами текст театралізованого дійства, імітує рухи тварин, намагається передати емоційний стан персонажів</p>	<p>театралізованої діяльності; має елементарні знання про театр; - знає, що є різні види театру (ляльковий, пальчиковий, тіньовий тощо)</p>	<p>реагує на їхні вчинки</p>	<p>знає і впізнає вироби народних умільців (вишивка, народна іграшка, писанка, кераміка тощо); - знає прізвища декількох відомих українських письменників, художників-ілюстраторів, їхні твори</p>
<p>ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ОБРАЗОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ</p>			
<p>- самостійно виконує художньо-творчі дії з матеріалом; - правильно тримає олівець, пензлик; розминає глину, ділить її на шматки; - має уявлення про безпечне поводження з матеріалами та інструментами для занять образотворчою діяльністю; - ідентифікує та диференціює своє “Я” із зображеннями, іншими дітьми; - позитивно реагує на художньо-творчу діяльність; - встановлює емоційний контакт із дорослим під час занять; - знає призначення матеріалів для занять образотворчою діяльністю; - короткими фразами розповідає про свої дії на заняттях, вільно вживає займенник “я”;</p>	<p>- уміє користуватися матеріалами та інструментами для художньо-трудова дії; - свідомо ставиться до образотворення, планує свої дії, обговорює кінцевий результат, виправляє помилки; - бережно ставиться до своїх виробів; - у спільній роботі узгоджує свої дії з діями інших; - має найпростіші уявлення про види образотворчого мистецтва; - знає назву матеріалів та інструментів для художньо-творчої роботи; - може сформулювати мету власної діяльності; - під час роботи коментує власні дії, може спрогнозувати результат; - зосереджує увагу на яскравому, вражаючому,</p>	<p>- користується в образотворчій діяльності не лише традиційними матеріалами та інструментами, але й новими; - визначає мету, завдання, планує послідовність дій; - удосконалює власні вироби, переробляє у разі потреби; - намагається знайти виробам практичне застосування; - дотримується правил безпеки під час занять образотворчою діяльністю; - самостійно прибирає робоче місце після закінчення роботи; - цілеспрямовано привертає увагу дорослого й однолітків до власних виробів; - прагне передати власне “Я” у художньо-творчих діях; - відмовляється від надмірної допомоги дорослого, прагне самостійно досягти успіху;</p>	<p>- виявляє елементарну практичну вмільність в образотворчій діяльності; - володіє різними способами передачі образів; - планує свої дії, передбачає майбутній результат; - самостійно займається художньою творчістю; - залучає однолітків до створення спільних робіт; - уміє малювати контури й силуети людей різного віку та статі; - розуміє доцільність раціонального використання матеріалів для художньо-творчих дій; - у колективній роботі намагається досягти високих стандартів, розуміє і приймає не лише схвальну оцінку. Здатна тривалий час займатися</p>

<ul style="list-style-type: none"> - емоційно реагує на зображення, виявляє своє ставлення до них; - охоче експериментує з матеріалами й інструментами з образотворчої діяльності, знає їх властивості; - розглядаючи зображення, картинки, намагається встановити елементарні причинно-наслідкові зв'язки; - під час художньо-трудова дій досліджує власні можливості; - розрізняє та називає будівельні деталі (кубик, цеглинка, пластина) за формою та величиною; розуміє, що стійкість будівлі залежить від положення форм; - будує прості сюжетні та предметні споруди, називає їх; - бачить у конструкціях зображення предметів навколишньої дійсності; - охоче займається конструктивною діяльністю; - усвідомлює, що споруда має бути акуратною; - намагається дотримуватися форм товариських і доброзичливих взаємин із дітьми та дорослими 	<ul style="list-style-type: none"> емоційно відгукується на прояви естетичного в оточенні, милується, дивується, насолоджується; - з радістю прикрашає до свят групову кімнату власними виробами; - під час роботи виявляє творчість, фантазію, самодіяльність; - експериментує з фарбами та різними матеріалами; - вирізняє у виробках образотворчого мистецтва самобутність, неповторність, оригінальність; - уміє розрізняти деталі будівельного матеріалу; - створює елементарні споруди комбінуванням знайомих форм, розташовує їх залежно від стійкості деталей на площині; - зводить різноманітні будівлі для обслуговування та реалізації ігрових задумів; - має елементарні уявлення про властивості паперу, працює з пазлами, складає картинку за сюжетом знайомої казки; - працює з рухомих конструктором, уміє визначати основні деталі; - створює споруди з піску, снігу, 	<ul style="list-style-type: none"> - розповідає про задумане, способи досягнення мети, може прокоментувати ці дії, прогнозує кінцевий результат; - виявляє бажання займатися художньою творчістю; - має уявлення про жанри живопису, розуміє їх своєрідність; - прикрашає перед святами свою домівку, групу власними виробами; - власноруч виготовляє подарунки рідним і близьким; - намагається виявити у роботі творчість; - пробує нове, незнайоме, виявляє зацікавленість до останнього, запитує, співвідносить побачене з власним обсягом знань; - проявляє винахідливість, фантазію, самостійність; - охоче експериментує з нетрадиційними техніками в образотворчій діяльності, очікує позитивного результату роботи; - уміє працювати з різними видами конструкторів, добирає деталі відповідної форми, розміру та колірної гами; - має навички роботи з папером, клеєм та ножицями; 	<ul style="list-style-type: none"> художньо-творчою діяльністю; - осмислено надає перевагу продуктивній діяльності у вільний час; - намагається досягти у роботі високих результатів, помічає недоліки власних виробів, самостійно усуває їх; - із задоволенням передає власне "Я" в образотворчій діяльності, з симпатією сприймає себе, передає цей позитив у роботах; - знає властивості матеріалів для художньо-творчої роботи, охоче експериментує з ними, знає правила безпечного користування ними; - цікавиться художньо-творчими професіями: художник-пейзажист, анімаліст, дизайнер, художник-портретист, скульптор, архітектор; - має власну думку щодо своїх робіт; - порівнює власний портрет із зображеннями інших людей; - аналізує власні роботи та твори мистецтва; - передає враження від творів мистецтва; - коментує свої дії у процесі роботи; - захоплюється витворами
---	---	---	--

	<p>виокремлюючи деталі.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - творчо змінює будівлю, створюючи сюжетні споруди; - добирає відповідні матеріали для виготовлення виробу за зразком, моделлю, фотографією; - збагачує і розширює предметно-ігрове середовище створеними власноруч і разом із дорослими конструкціями, іграшками, саморобками, використовуючи їх для реалізації ігрових задумів 	<p>мистецтва;</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє художній смак, може оцінити роботи інших, розділяє гарне – негарне; - охоче долає труднощі на шляху до досягнення мети; - вдається до апробації нового та незвичного, шукає ефективніші засоби; - самостійно добирає потрібний матеріал, використовує його для підсилення характерності об'єктів і явищ; - виявляє фантазію, веде пошукову діяльність - спільно будує, творчо розвиває сюжети ігор із будівлями; - створює нові споруди за зразком, світлиною, малюнком, різні їх варіанти за умовами щодо розміру, форми, кольору, призначення, оздоблення; - користується узагальненими уявленнями про можливості зведення і зміни різних конструкцій із конкретних матеріалів; - виготовляє власноруч і разом із дорослими конструкції, іграшки, саморобки, використовує їх для реалізації ігрових задумів; - втілює власний задум у будівлю, конструкцію.
--	-----------------------------	--	--

МУЗИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

- емоційно відгукується на музику;
- розрізняє звучання різних інструментів (брязкальце, сопілка, барабан, дзвіночок);
- розрізняє музику за висотою, ритмом;
- виконує невеликі за розміром пісні;
- виконує прості танцювальні рухи;
- ходить по колу з допомогою дорослого;
- передає ритм ходьби та бігу, змінює рухи під час виконання гри і танцю

- під час слухання музичних творів орієнтується в характері мелодії, настрої;
- розрізняє контрастну динаміку звучання, тембр музичних іграшок та інструментів;
- співає нескладні пісні, володіючи навичками розподілу дихання;
- намагається співати злагоджено, протяжно;
- рухається правильно, відображаючи ритм і темп музики;
- виконує рухи з атрибутами та образні рухи;
- танцює, виконуючи танцювальні рухи: “пружинка”, притупування однією та обома ногами, плескання в долоні, кружляння по одному та парами, “веселі ручки”;
- виявляє фантазію під час виконання танцювальних рухів;
- бере участь у музичній гри-драматизації на тему українських народних пісень, ігор;
- охоче водить хороводи.

- здатна захоплюватися красою музики та її виражальними засобами;
- співає природним голосом, без напруження, протяжно;
- починає і закінчує музичний твір разом з усіма дітьми;
- співає з інструментальним супроводом і без нього;
- вміє починати музичний твір після музичного вступу;
- ритмічно виконує рухи під музику, узгоджує їх із динамікою, характером, темпом, своєчасно змінює рухи під час танців та хороводів;
- виконує танці по одному та в парах, здатна імпровізувати рухи;
- бере участь у драматизації музичних творів українських народних пісень та ігор;
- грає на музичних інструментах, добирає з допомогою вихователя музику

- упізнає твір за вступом і мелодією;
- сприймає музичний твір з позиції краси, виявляє себе емоційно сприйнятливим поціновувачем музики, насолоджується музикою;
- співає інтонаційно чисто, легко закінчує фрази пісень;
- уміє зберігати правильну позу під час співу;
- рухається відповідно до темпу, динаміки музики;
- відтворює ритмічний малюнок танцю (хороводу, гри);
- разом з іншими дітьми виконує танцювальні рухи: самостійно утворює коло, звужує та розширює його, робить викид ніг під час підскоків, рухається в парі (сходяться в пари і розходяться у різні сторони);
- уміє дотримувати відстані між парами;
- творчо використовує танці, пісні, придумує власні елементи танців, імпровізує на музичних інструментах;
- виконує в оркестрі на музичних інструментах невеликі п'єси

ТЕАТРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

<ul style="list-style-type: none"> - розуміє позитивні та негативні вчинки персонажів, відповідно реагує на них; - цікавиться різними видами театру; - самостійно використовує іграшку як персонаж; - веде короткий діалог; - виокремлює гарне і негарне у зовнішності героїв; емоційно реагує на гарний сценічний костюм; - самостійно ініціює театралізовану діяльність; - намагається по-своєму показати того чи іншого персонажа; - намагається перетілитися в ігрову роль 	<ul style="list-style-type: none"> - намагається в рухах передати прості образно-виразні дії того чи того персонажа, повторює ці рухи з іграшками; - дає змогу іншим дітям зіграти свою роль; - висловлює власні судження щодо поведінки героя; - під час передачі образу використовує засоби інтонаційної виразності 	<ul style="list-style-type: none"> - доречно імітує рухи, жести персонажів; - вдало передає рольову поведінку; - згруповує однолітків для спільної театралізованої діяльності; - уміє відтворювати позитивних і негативних персонажів; - зважає на інтереси інших учасників дійства; - емоційно переживає сюжет твору; - називає та може передати основні емоції людини; - вдало передає характерні риси персонажів; - діє в ігрових ситуаціях відповідно до змісту; - уміє розповісти про враження від вистави; - описує характер героя, його вчинки; - пробує читати монолог; - висловлює своє ставлення до художніх творів; - розуміє, що вистава з гарними яскравими декораціями ліпше сприймається; - бере активну участь в обговоренні сюжету; - виявляє фантазію та вигадку, передаючи образ персонажа, 	<ul style="list-style-type: none"> - вправно і влучно передає образ героя, використовуючи жести, міміку, пантоміму, своєчасно вступає в дію; - володіє навичками керування маріонеткою; - розрізняє добрі та погані вчинки, почуття персонажів, співвідносить їх із власними; - намагається бути відповідальною, виконує доручені обов'язки; - керується вподобаннями інших учасників театралізації; - добре орієнтується в емоційних станах, називає їх; виявляє себе емоційним та чуйним глядачем; - має розвинене сприйняття театралізованого дійства, запам'ятовування, спостережливості; - уміє самостійно складати сюжети та сценарії, показувати виставу театру іграшок, організовувати гру "Театр"; - усвідомлює відмінність між реальним і фантастичним; - уміє читати напам'ять віршовані тексти, переказує прозу, широко застосовує усну народну творчість; - має чітку розвинену дикцію,
--	---	--	---

		відтворює власну думку про нього.	<p>користується засобами інтонаційної виразності;</p> <ul style="list-style-type: none"> - володіє діалогічним та монологічним мовленням (на рівні компетенції); - уміє оцінювати гарні декорації, бере активну участь у виготовленні масок, атрибутів для декору театралізованого дійства; - обирає вірші, казки, ролі, керуючись власними вподобаннями; - активно виявляє творчий задум, висуває цікаві ідеї, схильна втілювати їх у діяльність; - фантазує, має багату уяву, почуття гумору; - виявляє самостійність, висловлює власну думку щодо перевтілення у сценічний образ; - вносить у театралізацію творчі фрагменти
ЛІТЕРАТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ			
<ul style="list-style-type: none"> - розуміє загальний моральний зміст художніх творів; - емоційно реагує на зміст казки, співчуває її героям; - знає і розповідає напам'ять кілька народних пісенок, забавлянок, віршів; - розповідає фрагмент 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє, емоційно сприймає та розповідає українські народні казки, пісеньки, забавлянки, оповідання; - відтворює окремі фрази, частини художнього тексту за допомогою навідних запитань педагога; 	<ul style="list-style-type: none"> - супроводжує рухами текст літературного твору; - адекватно оцінює поведінку її героїв, висловлює своє ставлення до них; - розуміє призначення книжки, бережно до неї ставиться, за потреби "ремонтуює" її разом із 	<ul style="list-style-type: none"> - знає українські народні казки про тварин, фантастичні, соціально-побутові та казки інших народів, розповідає їх; - визначає у структурі казки зачин, кінцівку, повтори, образні вирази, чарівні предмети;

<p>художнього твору разом із вихователем;</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідає на запитання дорослого за змістом твору; - знаходить на ілюстраціях персонажів твору, називає їх; - виконує відповідні рухи, жести в ході розігрування українських народних казок, забавлянок; - бере участь в інсценізації українських народних казок 	<ul style="list-style-type: none"> - помічає особливості казки: звороти, повтори; - розуміє та виразно читає поетичні твори; - передає риму вірша, ритм народної забавлянки; - передає емоційну виразність окремих речень під час вивчення вірша напам'ять; - переказує добре знайомі художні твори за допомогою навідних запитань та підказувань; - передає речення в питальній інтонації; - відтворює рухи, жести героїв за текстом літературного твору; - розглядає ілюстрації, пригадуючи зміст художнього твору; - дотримується правил користування книжкою (не рве сторінок, бере книжку чистими руками, не малює по її сторінках). 	<p>вихователем;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє жанрові особливості прозових і віршованих творів; - читає напам'ять вірші та твори малого фольклорного жанру (потішки, забавлянки, лічилки, мирилки, скоромовки, загадки, прислів'я, приказки, народні пісні); - визначає повтори, образні вислови, початок та закінчення казки; - знає українські народні казки; - розповідає казки за змістом ілюстрацій та без них; - виконує малюнки за змістом художніх творів і розповідає за ними; - самостійно влаштовує театралізовані ігри, ігри-драматизації за змістом добре знайомих художніх творів; - бере участь в інсценуванні художніх творів 	<ul style="list-style-type: none"> - змінює початок (кінцівку) казки, вводить нових героїв у зміст казки за завданням вихователя; - розуміє мораль казки; дає оцінку вчинкам героїв; - бере участь у бесідах за змістом художнього твору, етичних бесідах та бесідах за запитаннями автора; - емоційно передає зміст художнього твору; - визначає настрій твору; відтворює образність мови; - знає автора та назву вірша, читає його виразно; - добирає слова-рими; чітко, виразно читає вірш, відчуває і передає мелодійність, ритмічність мови, володіє своїм голосом; - розглядає ілюстрації, називає художній твір відповідно до змісту ілюстрацій, опису героїв; - орієнтується в жанрах художніх творів; має уявлення про будову книги, людей різних професій, які працюють над її створенням; - чергує в куточку книги, лагодить книги; - самостійно організовує ігри-
--	--	--	--

			драматизації, ігри за сюжетом знайомих творів, театралізовані ігри; - бере участь в інсценуванні знайомих і нових художніх творів
--	--	--	---

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ГРА ДИТИНИ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
<ul style="list-style-type: none"> - знає народні ігри та грає у них із ініціативи дорослого; - усвідомлює свої фізичні можливості; - охоче бере участь у руховій діяльності; - активно діє з предметами та іграшками; використовує предмети-замінники; - задумує просте ігрове завдання та намагається реалізувати його; - в іграх наслідує дорослих, бере на себе соціальну роль, дотримується правил гри; - усвідомлює, що дорослий є організатором спільних ігор; - входить у певні (обрані або назначені) ігрові ролі; - відчуває емоційне задоволення від гри, ролі в ній; 	<ul style="list-style-type: none"> - виявляє активність у різних видах ігрової діяльності з однолітками та дорослим; - у спільних іграх дотримується правил моральних норм поведінки; - враховує смаки та вподобання однолітків щодо вибору виду ігрової діяльності, атрибутів, сюжету, місця гри; - намагається не конфліктувати; - намагається утримуватися від суперництва в ігровій діяльності, пропонує свою допомогу; - відчуває гордість за свої досягнення, радіє власній кмітливості та вмінням; - відрізняє ігрову від інших видів діяльності; - знає, що існують різні види 	<ul style="list-style-type: none"> - бере активну участь у різних видах ігрової діяльності, зокрема народних іграх, зіставляє кінцевий результат із метою; - виявляє самостійність у виборі ігор; - дотримується норм культури ігрової діяльності; - розуміє доконечність плановірності дій під час гри, добре відрізняє гру від інших видів діяльності; - виявляє інтерес до спільної з однолітками діяльності, цікавиться визначенням власної ролі у грі; - в іграх передає враження від доквілля; - намагається відійти від шаблонів, творчо використовує 	<ul style="list-style-type: none"> - із задоволенням грає в ігри, виявляє активність; - фізично витривала, розвинена відповідно до свого віку, швидка, спритна; - розуміє призначення предметів і відповідно використовує їх в ігровій діяльності, діє впевнено, вправно; - позитивно сприймає спільну ігрову діяльність; - розкладає на місце матеріали та атрибути після закінчення гри; - дотримується моральних норм та правил у грі, намагається бути справедливою, допомагає іншим дотримуватися правил гри; - у виборі ролей керується

<ul style="list-style-type: none"> - адекватно реагує на пропозицію зайнятися ігровою діяльністю; - ділиться іграшками з іншими дітьми; - активно діє з іграшками, знає їхні особливості та функції, використовує їх в іграх; - продумує сюжет побудови у конструкторсько-будівельних іграх, використовує побудову у сюжетно-рольових іграх 	<p>ігор;</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовує за призначенням атрибути до ігор; - уперше проявляє спроби враховувати властивості предметів під час використання їх у грі; - виявляє зацікавленість спільною грою; - цікавиться своєю роллю у грі; - передає в іграх свої враження від спілкування з довірливим; - передає в іграх види діяльності та взаємини дорослих. 	<p>засоби для гри</p>	<p>моральними цінностями;</p> <ul style="list-style-type: none"> - віддає перевагу певним іграм, ролям, охоче проводить ігри на вулиці; відстоює право на вибір; - стримує агресивність, намагається уникнути суперечок; - упевнена у своїх можливостях, гідно поводить себе в разі виграшу (програшу); - розповідає про сюжет гри, план майбутніх дій; - виявляє ініціативу; - для втілення в рольовий образ варіює вирази обличчя, міняє жести, тембр голосу
---	--	-----------------------	--

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «ДИТИНА В СЕНСОРНО-ПІЗНАВАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
<ul style="list-style-type: none"> - знає, що форма, колір, величина – постійні ознаки предметів, які варто враховувати під час виконання різноманітних дій; - групує однорідні предмети за формою, величиною, кольором; співвідносить різні предмети одночасно за величиною і формою; зіставляє предмети за кольором, формою, 	<ul style="list-style-type: none"> - лічить предмети в межах 5, вживаючи числівники; - порівнює контрастні за кількістю множини предметів (один – багато); - визначає період доби на основі спостереження за природними ознаками (сонце встає – ранок, сонце високо над головою – день тощо), як пріоритетний орієнтир, власні 	<ul style="list-style-type: none"> - групує та систематизує предмети; - переміщується у просторі за заданим напрямком; - розрізняє частини доби, оперує поняттям “доба”; - називає певні геометричні фігури та просторові геометричні форми; - виокремлює з групи предметів предмети із заданими 	<ul style="list-style-type: none"> - лічить у межах 10; - порівнює множини за кількістю; - вміє розв’язувати елементарні (прості) задачі та приклади на додавання і віднімання в межах 10; - розрізняє довжину, ширину, висоту, товщину предметів на основі порівняння, зіставлення розмірів двох предметів;

<p>величиною, встановлює їх схожість чи відмінність;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє співвідносити частини і ціле (форму і зображення); - розуміє поняття: “високо – низько”, “вгорі – внизу”, “далеко – близько”, “в”, “на”, “під”, “за”; може показати розташування предметів у просторі; - розрізняє на смак овочі, фрукти, ягоди, використовує слова: “солодкий”, “кислий”, “гіркий” тощо; - визначає предмети на дотик і зіставляє однакові та різні предмети; - називає звуки за силою голосу (тихий – гучний); - розпізнає голоси тварин і звуки у природі. 	<p>дії дитини, дії дитини разом з дорослими;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє і називає геометричні фігури: площинні – квадрат, круг, трикутник; об’ємні – куля, куб; - порівнює та добирає контрастні за величиною предмети; - класифікує предмети за однією ознакою; - володіє прийомами порівняння множин за кількістю, способом накладання та прикладання елементів однієї множини до елементів іншої. 	<p>властивостями;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знаходить відповідні геометричні фігури та просторові геометричні форми в предметах навколишнього середовища; - розуміє, що останній числівник при лічбі відноситься до всієї групи перелічуваних предметів; - розуміє просторове розміщення предметів, часові відношення на основі побутових прикладів; - розкладає предмети за вказаною ознакою в порядку зростання або спадання; - володіє прийомами накладання, прикладання; - лічить у межах 5 кількісною та порядковою лічбою 	<ul style="list-style-type: none"> - визначає масу предметів за допомогою ваги, об’єм речовини за допомогою умовної мірки, порівнює предмети; - розрізняє геометричні фігури (круг, овал, трикутник, квадрат, прямокутник, ромб), об’ємні геометричні фігури (куля, куб, циліндр, конус); - оперує поняттями “тиждень”, “місяць”, “рік”; знає дні тижня, місяці року, пори року; - знає цифри 0 - 9; - визначає просторове розміщення предметів (включаючи поняття “праворуч”, “ліворуч”); - розрізняє предмети за розміщенням; - розуміє склад числа в межах 10; - порівнює суміжні числа; - має елементарні знання з народної математики
--	--	--	---

ОСВІТНІЙ НАПРЯМ «МОВЛЕННЯ ДИТИНИ»

ПОКАЗНИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ			
Ранній вік 3-й рік життя	Молодший дошкільний вік 4-й рік життя	Середній дошкільний вік 5-й рік життя	Старший дошкільний вік 6-й рік життя
- вимовляє правильно і чітко всі голосні та приголосні звуки,	- чітко і правильно вимовляє голосні та приголосні звуки,	- правильно вимовляє всі звуки рідної мови;	- чітко і правильно вимовляє всі звуки та звукосполучення у

<p>крім шиплячих [ж], [ч], [ш] та [р];</p> <ul style="list-style-type: none"> - легко повторює за дорослими слова, в ігровій формі добирає рими (виконує разом із дорослим ігрові вправи на римування); - промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу; - розуміє мову дорослого, звернену до неї та всіх дітей; - уміє співвідносити слово, що звучить, з реальними або намальованими предметами; - розуміє і вживає слова різних частин мови, крім дієприслівника; узагальнювальні слова; слова ввічливості; слова, що означають назви предметів, дій, властивостей далекого, але зрозумілого дітям оточення; - розмовляє реченнями: простими, поширеними, складносурядними, складнопідрядними зі сполучниками та сполучними словами, хоча часом вони ще аграматичні; - вживає іменники в однині та множині, іменники з прийменниками; - розуміє теперішній і майбутній час; 	<p>крім [р]; володіє правильною вимовою шиплячих [ш], [ж], [ч];</p> <ul style="list-style-type: none"> - має розвинений фонематичний слух; диференціює як далекі, так і близькі фонemi у словах; - правильно вимовляє звук [г], визначає слова, у яких він є; - володіє розповідною, питальною, окличною інтонаціями; - промовляє слова в різному темпі та з різною силою голосу; - розрізняє поняття “звук”, “слово”; - розуміє й активно вживає слова всіх частин мови; - вживає узагальнювальні слова, слова з однаковими суфіксами та префіксами; спільнокореневі слова; - правильно вживає синоніми, антоніми, образні поетично-художні вирази, звуконаслідувальні слова; - вживає слова відповідно до контексту висловлювання; - оволодіває основними граматичними формами (рід, число, відмінок), правильно вживає рід і число іменників; - засвоює закінчення родового та знахідного відмінків, 	<ul style="list-style-type: none"> - розрізняє близькі фонemi; - правильно вимовляє звук [г], вирізняє слова, у яких він є; - виокремлює слова з потрібним звуком із тексту; - виокремлює перший і останній звуки; - регулює силу голосу відповідно до ситуації; - диференціює поняття “звук”, “слово”; - інтонаційно виділяє звук у слові; - добирає слова з потрібним звуком; - складає речення за наочним матеріалом; - послідовно називає слова в реченні; - вживає слова всіх частин мови; - розрізняє і правильно вживає узагальнювальні абстрактні слова, слова, що означають збірні, образні вирази; складні, багатозначні слова; - добирає синоніми й антоніми до слів; - утворює нові слова від інших частин мови; - користується образними виразами, фразеологічними зворотами відповідно до ситуації, а також 	<p>словах рідної мови і фразах, згідно з нормами фонетики й орфоєпії;</p> <ul style="list-style-type: none"> - добирає слова, близькі за звучанням, слова на відповідні звуки; - розрізняє і виділяє на слух голосні та приголосні (тверді й м’які) звуки; - диференціює схожі звуки; - правильно вимовляє звук [г], знає слова, у яких він вимовляється; - регулює силу голосу, користується розповідною, питальною та окличною інтонацією; - правильно ставить наголос як у словах, так і у фразах та реченнях; - виокремлює слова та речення з потоку мовлення; - розуміє, що слово позначає предмет, ознаку, дію; - диференціює поняття: «речення», «слово», «склад», «звук»; - знає, що речення складається зі слів; визначає кількість слів у реченні, їх місце; - складає речення із запропонованим словом; - графічно зображує речення та визначає кількість слів у
---	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - вживає дієслова у наказовому способі з відтінками лагідності, ввічливості; - частково узгоджує іменники з прикметниками та присвійними займенниками у роді та числі; - розуміє запитання дорослого та відповідає на нього окремими фразами, діями, жестами; - звертається до дорослого з простими запитаннями (Що це? Як? Де? Чому? Коли?); - легко повторює за дорослим слова, фрази; - розповідає про побачене та пережите окремими фразами, кількома реченнями, які розмежовуються словами “тут”, “там”, “цей”, “ось”; - за допомогою запитань дорослих відтворює зміст казки, оповідання, розповіді, сюжетної картинки; 	<ul style="list-style-type: none"> кличний відмінок; - утворює нові слова за допомогою префіксів за-, з-, на-, суфіксів, що виражають зменшеність та збільшеність предмета, емоційну оцінку пестливості; - добирає однокореневі слова; - використовує у мовленні складні іменники зі з’єднувальною голосною (зорепад, снігопад) та інші складні слова; - правильно вживає теперішній, минулий і майбутній час дієслів, наказовий спосіб дієслова; - вживає ступені порівняння прикметників; - у мовленні використовує займенники; - узгоджує іменники з прикметниками в роді та числі; - будує прості, поширені речення з прийменниками, сполучниками, однорідними членами речення, з прямою мовою; - будує складносурядні та складнопідрядні речення зі сполучниками та сполучними словами; - відповідає на запитання за змістом сюжетних та 	<ul style="list-style-type: none"> звуконаслідувальними словами; - намагається не вживати діалектних слів, вказівних займенників (без потреби); - засвоює граматичні форми, відмінкові закінчення, хоч робить незначні граматичні помилки (чергування приголосних); - утворює форми однини та множини іменників; - утворює від інших частин мови нові граматичні форми за допомогою суфіксів, префіксів; - вживає кличний відмінок як у звертанні до дітей, так і до дорослих; - утворює наказову форму дієслова; - будує речення різного типу: прості, складносурядні зі сполучними словами, прямою мовою; - правильно вживає відмінкові форми неозначених займенників; - вживає у мовленні порядкові числівники й узгоджує їх з іменниками; - самостійно вступає у розмову з дітьми, дорослими, підтримує діалог; - веде організований 	<ul style="list-style-type: none"> реченні; - ділить слова на склади та визначає їх кількість і порядок у слові; - графічно зображує поділ слів на склади; - правильно ставить наголос у слові та графічно зображує наголошений склад; - аналізує запропоновані слова; - розрізняє голосні, тверді та м’які приголосні звуки; - вільно орієнтується у звуковій структурі слова; - робить звуковий аналіз слів; - вживає слова всіх частин мови; багатозначні, складні, узагальнювальні слова; слова, які означають абстрактні поняття, що характеризують взаємини між людьми; - користується в мовленні образними виразами, порівняннями; - добирає синоніми, антоніми, фразеологічні звороти; - розуміє і правильно пояснює слова-омоніми, переносне значення слів; - послуговується дієсловами недоконаного виду, порівняльними прикметниками; - володіє словотворенням і
---	--	--	---

	<p>предметних картинок, художніх текстів, театральних вистав;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разом із дорослим складає описові розповіді (3-4 речення) про іграшки, предмети, зображення на картинках; - переказує за допомогою запитань добре знайомі казки; - використовує в мовленні образні вирази (з текстів забавлянок, казок), звуконаслідувальні слова, фразеологічні звороти, приказки; - частково володіє культурою мовного спілкування. 	<p>(стимульований) діалог на запропоновану тему, груповий діалог (бесіду);</p> <ul style="list-style-type: none"> - відповідає реченнями на запитання за змістом картини, художнього тексту; - складає розповіді за зразком вихователя: описові, сюжетні, з опорою на наочний матеріал і без нього; - переказує знайомі оповідання й казки 	<p>словозміною;</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовує у мовленні багато ввічливих слів і звертань - володіє граматичними категоріями рідної мови (рід, число, відмінок); переважно правильно вживає відмінкові закінчення; - правильно утворює кличний відмінок іменників; - легко утворює на пропозицію дорослого нові слова (іменники, прикметники, дієслова) за допомогою суфіксів, префіксів, а також складні слова; - у мовленні користується різними типами речень: як простими, так і складними, зі сполучниками та сполучними словами, з однорідними членами, прямою мовою; - складає окличні, питальні, розповідні, безособові речення зі вставними словами; - добирає спільнокореневі слова; - помічає і виправляє граматичні помилки у мовленні дітей, власному та мовленні дорослих; - складає описові розповіді різного типу: сюжетно-описові, сюжетні за
--	--	---	---

			<p>картинками, з власного досвіду, за зразком та планом вихователя;</p> <ul style="list-style-type: none">- передає зміст знайомої казки, вистави, мультфільму;- розповідає про події, свідком яких вона була;- складає творчі розповіді: продовжує розповідь, яку розпочав вихователь, за опорними словами, за сюжетно-ігровою ситуацією, розповідь-міркування, розповідь-пояснення;- складає розповіді-етюди, розповіді-мініатюри;- переказує знайомі художні тексти різної складності й композиції за планом вихователя та за частинами;- поділяє сюжетну картину на логічно завершені частини, придумує назву до частин; об'єднує кілька сюжетів в єдину розповідь (розповіді за серією картин, ілюстрацій, порівняльні розповіді);- складає казки, загадки, розповіді про смішні випадки;- дає розгорнуті відповіді на запитання з монологічними вставками;- підтримує запропонований діалог відповідно до теми;
--	--	--	---

			будує стимульований діалог відповідно до ситуації (групове мовлення); - володіє різними формами мовленнєвого етикету та культурою спілкування
МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ			
- вживає слова прохання, подяки, вибачення; - вітається та прощається з дорослими; - веде розмову без зайвих жестів; - намагається не вживати у мовленні слів-«паразитів»; - не втручається в розмову дорослих.	- активно вживає слова ввічливості: вітання, прощання, вибачення, подяки; - вислуховує співрозмовника; - говорить спокійним голосом; - вітається, називаючи ім'я дитини, ім'я та по батькові дорослого; - не втручається у розмову дорослих.	- володіє мовленнєвим етикетом (вітання, прощання, знайомства, подяки, вибачення, прохання); - намагається не вживати у мовленні слів-вульгаризмів, жаргонних слів, діалектів; - не втручається у діалог дорослих; - розмовляє з дітьми та дорослими привітно; - висловлює незгоду спокійним тоном	- володіє різними формами мовленнєвого етикету (вітання, прощання, прохання, вибачення, знайомства, компліменту); - дотримується культури мовленнєвого спілкування; - уміє ввічливо звертатися до незнайомих і малознайомих людей; - контролює своє мовлення щодо вживання слів-паразитів, діалектів, вульгарних слів
	ПРОПЕДЕВТИКА ПІДГОТОВКИ РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА	ПІДГОТОВКА РУКИ ДИТИНИ ДО ПИСЬМА	
	- виконує вправи пальчикової гімнастики; - ліпить (глина, пластилін, тісто), малює, аплікує; - грається піском, природним матеріалом (камінці, палички, горіхи тощо) та предметами домашнього вжитку (корки від пластикових пляшок, мотузки, прищіпки);	- використовує набуті навички під час розігрування сюжетів за допомогою пальчикового театру, пальчикової гімнастики; - вміє ліпити, аплікувати, конструювати, виконує декоративні малюнки; викладає візерунки з мозаїки та дрібного природного	- складає сюжетні зображення з пазлів, конструює, малює, аплікує, викладає предметні зображення з мозаїки, виготовляє різні вироби з метою розвитку окоміру, зміцнення п'ястка, м'язів пальців рук, кисті, координації рухів очей та передпліччя, кисті рук;

	<ul style="list-style-type: none"> - викладає візерунки з мозаїки, нескладні зображення з лічильних паличок; - викладає зображення за допомогою пазлів; - стискає і розтискає гумові іграшки; - застібає (розстібає) гудзики, кнопки різної величини на спеціально виготовлених посібниках та на одязі. 	<p>матеріалу; зав'язує та розв'язує шнурки для розвитку кисті руки, дрібних м'язів пальців, координації рухів руки, пальців, передпліччя, очей, розвитку окоміру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - впізнає на дотик дрібні предмети, розвиваючи тактильне сприймання і пам'ять 	<ul style="list-style-type: none"> - знає, для чого потрібен зошит; - виконує вправи зі штрихування зображень, проведення хвилястих, овальних, прямих, дугоподібних ліній; - орієнтується на сторінці альбомного аркуша та зошита; розуміє поняття "між лініями", "під лінією", "лівий верхній кут", "правий верхній кут", "на лінії"; - проводить безвідривні лінії в зошиті впродовж 0,5 хв; - правильно тримає олівець під час виконання графічних вправ
--	---	---	--